

Kaple Nejsvětější Trojice, Nad Komornickou, Praha 6

VIII. ročník cyklu „*Ad honorem st. Matthiae*“

TROJIČNÍ POUŤ 2018

Slavnostní bohoslužbu v 15 hodin celebruje P. Mgr. **Michael Jan ŠPÁN**, OSB

HUDBOU A SLOVEM DOPROVÁZÍ

HORA FUGIT & LUDUS MUSICUS

V LETNĚ POSÍLENÉM OBSAZENÍ

- Beata Altior * zpěv, housle
František Běhounek * kytara, berde
Zdenka Chládková * housle
Anna Matlová * zpěv, flétny
Jan Novák * zpěv
Vít Michalec * zpěv, přednes
Jan Klimeš * fagot
Ondřej Kulhavý * zpěv, přednes
Přemysl Urban * harmonika
Marie Kuldová * dekorace, kostýmy, rekvizity
Marie Hodinářová * režie, přednes
& nebojácní ochotníci z Hanspaulky

Ilustrace Trojiční kaple
akad. mal. **Josef Kulda**

V 16³⁰ bude následovat **romantický koncert doprovázený živými obrazy**

písně jsou na texty obrozenců včetně K. H. Máchy a K. H. Borovského
& živé obrazy jsou na motivy Břetislava a Jitky, Boženy nebo Sv. Ivana

VĚNEC PÍSNÍ WLASTENSKÝCH & TABLEAUX VIVANTS

NE 27. 3. 2018 v 15:00 (bohoslužba) & v 16:30 (koncert)

TROJIČNÍ POUŤ

Když jsme se zde loni sešli na křížové cestě, byla 4. neděle postní zvaná **Laetare** (26. března 2017). Tehdy byla v kapli již zrestaurovaná menza, ale bez oltáře (retabula s nástavcem), který byl zrestaurovaný během roku 2016. Stěny kaple vypadaly ještě neutěšeně. Oproti minulým letům, kdy byla kaple uzavřená, z nich již nespádávaly kusy omítek, neuvolňovaly se barevné vrstvy. V předchozím létě (2016) zde totiž proběhla první etapa restaurování nástěnných maleb, při které bylo zachráněno maximální množství historických vrstev.

V této situaci byl interiér kaple i 11. června 2017, kdy zde proběhla v rámci poutní slavnosti Nejsvětější Trojice mše svatá, která se odehrávala před kaplí. V kapli, kde byla z důvodu probíhající druhé etapy restaurování nástěnných maleb bedněním zakryta menza, vystupovali muzikanti ze souborů **Hora fugit** a **Ludus musicus**, kteří zpívali především tematické trojiční písně z českých barokních kancionálů. Krásného počasí s rozvoněnými lipami jsme si poté mohli vychutnat déle při nanošeném poutním občerstvení.

O následujícím pondělí došlo k mimořádné události, která dopadla dobře. Necelou minutu poté, co se restaurátorky vracely z obědní pauzy, spadla jedna ze čtyř lip, ale tak, že nepoškodila ani kapli – což téměř navádí na myšlenku trojičního zázraku. V kapli mezi třemi lipami byly dokončeny restaurátorské práce během léta. Nyní zde vidíme dekorativní malbu z doby, kdy zde působil **Josef Navrátil** (zřejmě 1852), jehož malby z naší kaple činí nadprůměrný středobod zájmu k navštívení nejen z řad odborníků. Zjednodušíme-li, k čemu bylo z památkového hlediska přistoupeno, byla to rekonstrukce na stávající barevné vrstvě vyčtená podle zachovaných detailů. Na jednom místě také není ornament domalován, a to z toho důvodu, že pro něj nebyla nalezená přesná předloha na místě samém.

1. listopadu 2017 byl do kaple převezen oltář z prozatímního uschování u restaurátora, zatím nebyl postaven. Jelikož se blížilo datum 21. prosince 2017, kdy byly dohodnuty pro tuto kapli již **třetí roráty** (od roku 2015), bylo třeba vyřešit stavbu oltáře. Oltář byl nakonec postaven (19. prosince 2017) zčásti, tedy mimo nástavce, protože nebylo nalezeno očko pro jeho uchycení. Nástavec byl převezen do ateliéru restaurátora, osazen bude až po rehabilitaci očka a zrestaurování skříně, která patří do výklenku za oltářem a nahrazuje funkci sakristie. Na tuto skříň je nyní třeba soustředit finanční prostředky (na jejích dveřích je datace 1873). Její instalace zjednoduší celkový provoz kaple. Po nočním úklidu zde mohly od 6:30 proběhnout roráty (mše svatá s rorátními zpěvy), které již potřetí doprovodil zpěvem **Michaël Pospíšil** i s přivezeným varhanním positivem.

Před postním pátkem 16. března 2018 sem byly Marií Kuldovou, nad rámec běžného úklidu, na míru ušity dva podsedačky na lavice v síle zdi a židle, které byly během různých etap restaurování střídavě převáženy do náhradních prostor, byly taktéž vybaveny možností příjemnějšího sezení. „Zbývá tedy jen tyto možnosti co nejvíce využívat a s postupným otevíráním kaple nepřestávat, což **závisí ve velké míře na nás – místních**“, říká historička, iniciátorka a organizátorka celého svato-trojičního dění, zdejší rodačka a starousedlice **Marie Kuldová**.

♣ MEŠNÍ PÍSEŇ „Bud' pochválen“ (J. Božan)

1. Bud' pochválen na věky Bůh ♣ Otec, i Syn, i Svatý Duch
♣ tvé Cti jsou Nebesa plná! ♣ Ó Trojice nerozdílná.
2. Divotvorce nejsilnější ♣ tys Bůh, tys Pán nejmocnější
♣ tys původ vší veselosti ♣ tys začátek vší radosti.
3. Tys Důstojnost nejpřednější ♣ tys vysokost nejpevnější
♣ neobsazená šířka ♣ nespitádná hlubokost.
4. Obloha trne před tebou ♣ Živlové Světa se třesou
♣ vševládnoucí panování ♣ všechno se před tebou klaní.
5. Země, Nebe, Moře i víc ♣ jsou proti tobě pouhé nic
♣ sám ty mocný Správce všeho ♣ nemáš nad sebou žádného.
6. Ty sám věčnost nasycuješ ♣ sám bez proměny panuješ
♣ sám jsi Život Vyvolených ♣ sám celá rozkoš tvých milých.
7. Bez podobenství jsi Sláva ♣ jenž věčnou radost vydává
♣ nad tisíc Slunce jasnější ♣ nad všechno jsi nejkrásnější.
8. Oheň jsi plápolající ♣ věčně bez vody svítící
♣ v tobě nemůž nic pomínout ♣ byt' mělo všechno zahynout.
9. To vyznáváme srdečně ♣ že v sobě sám trváš věčně
♣ na věky není začátku ♣ ani konce tvého Svátku.

♣ GLORIA „Jazyk nemůž vychváliti“ (V. K. Holan Rovenský)

1. Jazyk nemůž vysloviti ♣ jakýs na Nebi Pane
♣ Tebe ctíti – tě chváliti ♣ Kůr Svatých nepřestane.
♣ Myť se s nimi klaníme ♣ tebe Srdcem slavíme
♣ ó nerozdílná Trojice! ♣ již ctí Tisícův tisíce.

2. Anjelé poklonu činí ♣ věky věkův živému
♣ Serafín i Cherubíni ♣ slouží Pánu dobrému.
♣ Myť se s nimi klaníme ♣ tebe Srdcem slavíme
♣ blahoslavená Trojice ♣ ó měj Slávy ještě více.

3. Na věky věkův bohatý ♣ Dárceš všeho dobrého
♣ Otče – Synu – Duše Svatý ♣ pohled' z Trůnu Božského.
♣ Žeť se srdcem klaníme ♣ i Ústy tě chválíme
♣ ó nejsvětější Trojice ♣ nechť tě ctíme ještě více.

4. Bože jeden před Trůnem tvým ♣ Starci na Tvář padají
♣ před Tvorcem a Králem Svatým ♣ koruny z hlav skládají
♣ Myť se s nimi klaníme ♣ tebe srdcem slavíme
♣ blahoslavená Trojice ♣ chval tě Tvorův tvých tisíce.

5. Nad tebeť Bůh není jiný ♣ kterýž Moc a Moudrost máš:
♣ Tys v třech osobách jediný ♣ Bůh, Stvořitel, Král, Pán náš.
♣ tobě my se klaníme ♣ tě Srdcem, Ústy ctíme
♣ ó nerozdílná Trojice ♣ nechť tě ctíme ještě více.

♣ ALLELUJA (Graduale Triplex)

♣ OFFERTORIUM „Léto chvíle této“ (J. Božan)

♣ SANCTUS

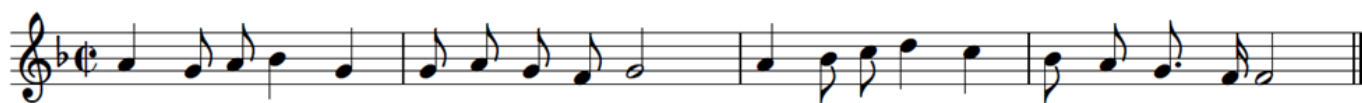
10. Ó svrchovaný na Nebi ♣ dejž ať tě všechno velebí

♣ ať se hříchu varujeme ♣ a jen tebe milujeme. ♣

11. Dejž nám zde na živu býti ♣ abysme mohli dojíti

♣ tam kde na věky kraluješ ♣ Svatý, Svatý, Svatý sluješ. Amen.

♣ AGNUS „Beránku Boží“ (V. K. Holan Rovenský)

1. Beránku Boží náš JEZU Kriste

♣ nám Narozeny z Panenky čistě.

2. Uslyš nás hříšné k tobě voláme

♣ za smilování tebe žádáme.

4. Jenž snímáš hříchy a nepravosti

♣ tohoto světa, odpust' nám zlosti.

10. Račiž nám dáti svůj Svatý pokoj

♣ a zažeň od nás válku i rozbroj.

♣ COMMUNIO

** „O světlo Trojice svatá“ (J. Božan)

** „Lásko, lásko má“ (V. K. Holan Rovenský)

♣ ZÁVĚR „Ó Trojice Nejsvětější“ (J. Božan)

1. O Trojice Nejsvětější ♣ daruj tvé Křesťanské Říši
♣ ať tebe věrně vyznává ♣ trojjednomu chválu vzdává.
2. Zrána když Slunce vychází ♣ až k večeru když zachází
♣ každodenně tě žádáme ♣ chválit, a takto voláme.
3. Tys v Slunci Blesk, Záře, Oheň ♣ tě vyzkoumat žádný roveň
♣ není nebo věčnou hojnost ♣ máš ó Bože trojnásobnost.
5. Otče jenž jsi Slunečný blesk ♣ a tvůj Syn tvým paprškem jest
♣ Duch Svatý obojích Oheň oboum bez rozdílu roveň.
6. Blesk bez papršku nebývá ♣ tak Otec s Synem přebývá
♣ blesk a záře bez světlosti ♣ není v Božské Slunečnosti.
7. Jak z blesku záře vychází ♣ a z obouch teplo pochází
♣ od Otce a Syna taky ♣ pochází milý Duch Svatý.
8. Oči lidské zde varujte ♣ ale ústa, srdce stůjte
♣ vzdejte s Serafíny hlas váš ♣ Svatý, Svatý, Svatý Bůh náš.
9. Jsme lidé zraku slabého ♣ vidět tebe tak jasného
♣ to v Světě nerozumíme ♣ dejž ať v Nebesích uzříme.
10. Budiž ode všech chválený ♣ a nad všechno zvelebený
♣ Otec i Syn a Svatý Duch ♣ Svatá Trojice jeden Bůh. ♣ Δmen.

Caspar David Friedrich (1774–1840)
Poutník nad Mlhavým mořem (1819)

TABLEAUX VIVANTS

„Tableaux vivants“ alias „živé obrazy“, jsou spojené s obdobím vlády předposledního rakouského císaře Františka Josefa a noblesním šlechtickým prostředím i s pojmem dobročinnost.

V dřívějších staletích bylo přirozenou povinností šlechty starat se o obyvatele svého panství, tedy o své poddané. Péče o nemocné a slabé byla jednou z hlavních povinností paní domu. Manželka pána panství se tudíž musela osobně angažovat, tam kde toho bylo zapotřebí. Spolu s dalšími ženami z rodiny navštěvovala nemocné, nebo např. organizovala vývařovnu pro chudé při epidemiích nemocí či v dobách hladu.

V roce 1848, se zrušením poddanství, přešla tato péče na nově vzniklé obce. Přesto i nadále považovala šlechta „dobročinnost“ za svoji morální a společenskou povinnost, třebaže forma pomoci se změnila – vymizel osobní kontakt a podpora potřebným se odehrávala především „na dálku“ prostřednictvím finančních darů různým podpůrným spolkům.

K tomu, aby se vybrala patřičná suma, bylo zapotřebí zorganizovat nějakou společenskou akci. Za tím účelem se dámy z vysoké aristokracie byly dokonce ochotné spojit s manželkami baronů nově povýšených do šlechtického stavu, se kterými se jinak odmítaly stýkat. Tato bohatá průmyslová šlechta měla přednost plných peněženek a muži rádi přispívaly na účely, při nichž se angažovaly jejich ženy.

Neobyčejně oblíbené byly právě tableaux vivants, živé obrazy, dnes už téměř neznámá umělecká forma, při níž účinkující vystupovali jako obraz. Pro takovou příležitost se oblékali do kostýmů, aby němě a nehybně formou živého obrazu předvedli nějakou scénu. Když byla námětem živého obrazu např. alegorie jara, dávaly si dámy šít fantaskní oděvy poseté květinami a každá představovala jinou jarní květinu nebo třeba labuť – šaty byly posité peřím, nebo motýla – šaty opět dekorovali motýli. Oblíbené byly také výjevy z historie.

Účinkující se v nádherných kostýmech a s patřičnými rekvizitami postavili za oponu, a když se opona rozevřela, zůstali všichni nehybně stát a nechávali se obdivovat jako obraz. V něm setrvali asi minutu a sklízeli za něj nadšené výkřiky a potlesk. Pak se opona zase zatáhla a za ní se seskupil další obraz.

Živé obrazy představovaly vrchol šlechtického luxusu až rozmařilosti. Kvůli jediné minutě se dávaly šít velmi nákladné kostýmy, které se už podruhé nedaly použít. Aby se zachovala alespoň vzpomínka na tato krátká vystoupení, scény se zopakovaly a vyfotografovaly ještě jednou ve fotografickém ateliéru. Aristokracie v té době pořádala pravidelně večery s živými obrazy a na nich se často sešla až polovina šlechty v kostýmech na zadané téma.

Většina takových večerů sloužila dobročinným účelům – výtěžek ze vstupného se pak předal jako dar některému spolku nebo účelu, pro který byl vybírán. Obzvláště dámy si představení s živými obrazy oblíbily. V tehdejší době se totiž kladl velký důraz na zdrženlivé a skromné chování. Vystoupení v živém obrazu skýtalo legitimní příležitost, jak se pod záminkou dobročinnosti vyšňořit do nákladných rób a nechat se obdivovat – i pomlouvat. Otázkou je, zda vůbec tato dobročinná činnost přinesla kýžený užitek – vždyť mnohé kostýmy byly nákladnější než luxusní plesová róba a musely stát více, než se vůbec vybralo na vstupném.

Na přelomu 19. a 20. století vznikl přímo dobročinný business. Každá akce byla přijatelná, když se označila jako dobročinný podnik, a pozvání na ni bylo téměř nemožné odmítnout, aby si pozvaný společensky nezadal. Četnost takových akcí nutila pořadatele vymýšlet stále extravagantnější náplň, která by před necelým půlstoletím – na počátku vlády císaře Františka Josefa – nebyla myslitelná. Vše se stávalo nákladnějším, větším, hlučnějším a senzačnějším. (A tento trend lze sledovat i v současnosti...) Zda většina z pořádaných dobročinných akcí měla nějaký reálný dopad, to lze jen těžko vystopovat. Přesto se v některých případech podařilo opravdu pomoci – především díky osobní zainteresovanosti některých výrazných osobností.

Královna společnosti, kněžna Paulina Metternichová, dokázala díky své dobročinné činnosti shromáždit větší množství finančních prostředků a zasloužila se o založení vídeňské polikliniky nebo podporovala Společnost pro výzkum rakoviny. S filantropickými počiny v této době je rovněž spojeno legendární jméno bankéřské rodiny Rothschildů. Při dnešním vystoupení se z prostředí vysoké vídeňské aristokracie přeneseme do skromnějších poměrů českých vlastenců. I oni jistě podléhali módě a snažili se držet krok s rakouskou šlechtou. Náměty pro naše živé obrazy jsou jak přírodní, tak i z českých dějin nebo spíše pověstí. A ani dobročinný důvod pořádání dnešní slavnosti nechybí ;o) **BA**

1. **Přijde jaro přijde**

Hudba i slova: **Arnošt Förchtgott – Tovačovský** (1825–1874)

Obraz: *Wlastenský kvartet vítá Jaro.*

2. **L'inverno e passato / Již zima mizí v dáli**

Hudba: Italská tradiční píseň

Obraz: *Zpěv ptactva s kukaččím ostinatem „Cucu“.*

3. **Jarní píseň**

Hudba: **Václav Horák** (1800–1871)

Slova: **Josef Krasoslav Chmelenský** (1800–1839)

Obraz: *Alegorie Jara.*

4. **Ani labuť ani luna**

Hudba: **Jiří Červený** (1887–1962)

Slova: **Karel Hynek Mácha** (1810–1836)

Obraz: *Panna sedící na prahu kapličky spíná ruce v touze po svém milém.*

5. **Božena**

Hudba: **František Jan Škroup** (1801–1862)

Slova: **Josef Krasoslav Chmelenský** (1800–1839)

Obraz: *Božena máchá prádlo a s ním do vln noří své boly i touhy.*

6. **Břetislav a Jitka**

Hudba: **František Max Kníže** (1784–1840)

Slova: **Josef Hukal** (1794–1867)

Obraz: *Vášeň a odvaha. Kníže Břetislav se nezalekl překážek a neváhal unést Jitku ze svinibrodského kláštera, aby ji pojal za svoji choť.*

7. **Sv. Ivan**

Hudba: anonym

Slova: **Karel Hynek Mácha** (1810–1836)

Obraz: Poslední okamžiky pozemského života svatého muže, vedle něho spočívá věrná laň.

8. **Že peníze světem vládnou**

Hudba: **Josef Vorel** (1801–1874)

Slova: **Jan z Hvězdy** (1808–1853)

Obraz: Pragmatické konstatování, jak peníze působí na charakter člověka.

9. **Citlivá večerní píseň (Á la Picek)**

Nápěv: obecný

Slova: **Karel Havlíček Borovský** (1821–1856)

Obraz: Úplněk. Večerní zamilované dostaveníčko.

10. **Poustevník**

Nápěv: obecný

Slova: **Karel Sudimír Šnajdr** (1766–1835)

Obraz: Mladý muž pohrdl světem z nešťastné lásky následkem čehož osamocen umírá.

11. **Zdenka**

Nápěv: obecný

Slova: **Václav Hanka** (1791–1861)

Obraz: Chytrou Zdenku balamutí ruský voják, že její milý padl. Ale ona se nenechá napálit, moc dobře totiž ví, že její milý měl koníčka bílého a ne černého!

12. **Tys bratr náš**

Nápěv: obecný

Slova: **František Ladislav Čelakovský** (1799–1852)

Překlad z češtiny do češtiny: **K. H. Borovský** (1821–1856)

Obraz: Wlastenské „hrdinné“ činy....

TUTO KULTURNÍ AKCI FINANČNĚ PODPOŘILA **MČ PRAHA 6**

 horafugit.cz kuldova.marie@npu.cz & beata.altior@gmail.com

